

Komenský a my 2023/2024, 22. ročník

Téma kategorie C - Může být bloudění prostředkem poznání? (esej / úvaha)

Každý jdeme v životě svou cestou, překonáváme různá úskalí, překážky a nepříjemnosti, které nás mohou posílit, zocelit, či posunout na cestě kousek dál. Mohou nám však také ukázat, že daná cesta není správná, že je slepá, či nevede tam, kam jsme chtěli dojít. Někdy se člověk může i ztratit, jak na cestě, tak sám v sobě. Z toho vznikají obavy, strach a panika, které člověka mohou paralyzovat a na cestě ho zastavit. Je však důležité nevzdát se, najít v sobě sílu a odvalu zase hledat tu správnou cestu nebo alespoň se snažit být na správném místě. „... aby si toho, čeho žádáš nalézti, hledal tam, kde jest – sebe v sobě, svět ve světě, boha v bohu, a to ústrojem k tomu všemu příhodným, svět osvětluje světem smyslů, mysl světlem rozumu, boha světlem víry...“ (Jan Amos Komenský: *Unum necessarium*). Někdy člověka po nezdaru přemůže úzkost natolik, že se neodvážá vykročit sám. Čeká tak na pomoc, např. v podobě průvodce, kterým může být jiný člověk, jenž jako pohádková postava poradí, pomůže, ačkoli to nebývá zadarmo. Navíc někteří průvodci nemívají čestné záměry, může je ovládat lakota, závist či sledují vlastní záměry. Jindy hledáme průvodce v informacích, jež jsou dnes lehce dostupné. Ale pokud uvěříme nedůvěryhodným zdrojům, či věrohodně vypadajícím dezinformacím, může nám to víc ublížit než pomoci.

Co pomáhá najít správnou cestu a vytrvat na ni? Je to snad stabilní rodinné zázemí, trpělivé a vlídné vedení rodičů? Nebo kamarádi a přátelé, které se po prvním zklamání učíme vybírat obezřetněji. Mohou být vzorem nebo průvodcem hrdinové filmů, literární postavy, či osobnosti kulturního a sportovního života?

Od starověku lidé považovali za analogii životní cesty labyrint (např. minojská civilizace). Ten jako příměr používá i Jan Amos Komenský nejen v díle *Labyrint světa a ráj srdce*, ale i v dalších spisech, např. v *Unum necessarium* píše: „Nebot' všecken svět jest veliký labyrint s nesčíslnými menšími v něm se tajícími bludišti, až mezi smrtelníky nikoho není, kdo by v nějakém anebo jeden a týž v několika labyrintech netápal.“ (Jan Amos Komenský: *Unum necessarium*) Názorně ukazuje, že labyrint bývá plný překážek, slepých cest, učí nás, že je někdy potřeba vracet se po stejné cestě kousek zpět a na rozcestí vybrat jiný směr. Dopředu nikdy není jasné, která cesta je správná. Vždycky půjde o to, vykročit na neznámou cestu. („Mají ovšem labyrinty své jinoši, mají starci, nejsou jich prosti ni mužové ni ženy.“ Jan Amos Komenský: *Unum necessarium*)

Je možné čekat na znamení, na průvodce, kterým v dnešní době může být i internet či „kdosi“ ze sociální sítě. Ale povedou jeho rady skutečně k našemu cíli? („Kdyby lze bylo nahlédnouti všem lidem v myslí, viděli bychom důmyslův a zámyslův přezamotaná zápolí i mrzké okliky; kdyby nahlédnouti bylo lze v jazyky národů, viděli bychom neskonanou směsicí přespletených zvukův a pojmů; kdyby nahlédnouti bylo lze v práce, kterými se všickni pod nebem zaměstknávají, viděli bychom nápodobně nekonečné zmatky nebo točenin nebo slepých motanin nahorů a dolů před se a za se, na pravo a na levo.“ Jan Amos Komenský: *Unum necessarium*) Může průvodce vidět náš labyrint, nebo ho dokonce znát. Možná už labyrintem prošel, ale necháme si opravdu poradit? A pokud slepě poslechneme radu, neochudíme se o samotný proces hledání, zrání. Urychlí něčí rady naši cestu? („Velcí mužové někdy poznávají se velmi pozdě, od činu k pomníku bývá dlouhá mezera časová, tak tomu již chťívá labyrint světa.“ Jan Neruda) Můžeme v labyrintu spíše něco najít či něco ztratit?

„Věci kolem tebe jsou jen obrazem toho, co máš v sobě. A co máš v sobě, je jen obrazem toho, co je kolem tebe. Kdykoliv se proto vydáš do labyrintu okolního světa, vydáváš se na cestu sám sebou. A to je mnohdy setsakra nebezpečná cesta.“ Haruki Murakami: *Kafka na pobřeží*

Literatura a zdroje:

KOMENSKÝ, Jan Amos. *Unum necessarium*, Rychnov nad Kněžnou: Karel Rathouský, 1881. Dostupné také z: <https://ndk.cz/view/uuid:4f02ee00-c956-11e4-b84b-005056827e52?page=uuid:c08f0f30-d25d-11e4-ae4e-5ef3fc9ae867>.

KOMENSKÝ, Jan Amos. *Labyrint světa a ráj srdce*. Praha: Jindřich Bačkovský, 1940, s. [1a]. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:acaf8620-6907-11e5-bd61-005056825209>

KOMENSKÝ, Jan Amos a Lukáš MAKOVIČKA. *Labyrint světa a ráj srdce: v jazyce 21. století*. Žandov [Chlumec u Ústí nad Labem]: Poutníková četba, 2010, s. 11. ISBN 978-80-904371-3-5.

KOMENSKÝ, Jan Amos. Projekt *Labyrint světa a ráj srdce*, interaktivní text [online] Dostupné z: <http://www.labyrint.cz>

MURAKAMI, Haruki. *Kafka na pobřeží*. Překlad Tomáš Jurkovič. Vydání třetí. Praha: Odeon, 2017. 556 stran. Světová knihovna; svazek 48. ISBN 978-80-207-1790-0.

Jan Amos Komenský – souhrn popularizačních zdrojů pro MŠ, ZŠ a SŠ. [online] Praha: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, 2022. 14 stran. Dostupné z: <https://www.npmk.cz/sites/default/files/soubory/2022/Jan%20Amos%20Komensk%C3%BD%20souhrn%20populariza%C4%8Dn%C3%ADch%20zdroj%C5%AF%20pro%20M%C5%A0%20Z%C5%A0%20a%20S%C5%A0%20fin.pdf>